

Sygn. akt **I ACa 1180/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Roman Stachowiak

Sędziowie: SSA Mariola Głowacka /spr./

SSA Mikołaj Tomaszewski

Protokolant: insp. ds. biurowości Katarzyna Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu 11 marca 2015 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. K. (1)**

przeciwko **(...) Spółce Akcyjnej z siedzibą**

w W.

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 7 sierpnia 2014 r. sygn. akt I C 793/14

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) **w punkcie 2 częściowo w ten sposób, że dodatkowo zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 40.000 zł (czterdzieści tysięcy) z ustawowymi odsetkami od dnia 19 maja 2014 roku do dnia zapłaty oraz odsetki ustawowe od kwoty 20.000 zł za okres od dnia 19 maja 2014 roku do dnia 6 sierpnia 2014 roku ,**

b) **w punkcie 3 w ten sposób, że koszty procesu stosunkowo rozdziela między stronami i z tego tytułu zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3.308 zł oraz nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) kwotę 1.500 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;**

I. w pozostałym zakresie apelację powódki oddala;

II. oddala apelację pozwanego;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 4.320 zł tytułem zwrotu części kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Powódka K. K. (1) pozwem skierowanym przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. domagała się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwoty 80.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 lutego 2014r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią męża K. K. (2), który zginął w wypadku samochodowym w dniu 31 marca 2004r. przy czym podstawę prawną dochodzonego roszczenia stanowił art.448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew z dnia 29 maja 2014r. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 7 sierpnia 2014r. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 20.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 7 sierpnia 2014r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części, kosztami procesu obciążył powódkę w 3/4 częściach i pozwanego w 1/4 części i z tego tytułu nakazał ściągnąć od powódki z przysądzonego jej roszczenia na rzecz Skarbu Państwa - Sąd Okręgowy w Poznaniu kwotę 2.000 zł i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 808,50 zł.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że prawomocnym wyrokiem z dnia 21 lipca 2004r. Sądu Rejonowego w Lesznie wydanym w sprawie II K 208/04 K. K. (3) skazany został za popełnienie przestępstwa z art. 177 § 2 kk. W wyniku tego wypadku zginął mąż powódki K. K. (2). Samochód, którym poruszał się sprawca wypadku posiadał obowiązkowe ubezpieczenie u pozwanego.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że powódka i jej nieżyjący mąż pozostawali w chwili wypadku w związku małżeńskim od prawie 22 lat. Stosunki pomiędzy nimi układały się bardzo dobrze. Byli wzorowym, szanującym się małżeństwem. Funkcjonowali wspólnie, mieli wspólne zainteresowanie jakim było muzykowanie. Mąż powódki wspomagał ją w pracach domowych. Potrafił wykonać w domu wszystkie czynności, był tzw. złotą rączką. Prowadzili dość szerokie życie towarzyskie i rodzinne. Spędzali wspólnie z dziećmi wakacje, kiedy nie było ich stać na wczasy wyjeżdżali do swej rodziny. Nieżyjący mąż powódki pracował w ostatnim okresie życia jako kierowca i praktycznie przebywał w domu rodzinnym tylko w czasie weekendów. Kiedy w piątki wracał do domu cały swój czas poświęcał powódce i córkom. Ponadto utrzymywał on stały kontakt telefoniczny z powódką, codziennie o godz. 21-ej dzwonił do powódki i dowiadywał się jak spędziła dzień, co robiły tego dnia jego córki. Rozmawiał też telefonicznie z powódką krótko przed wypadkiem. Powódka bardzo przeżyła śmierć męża. Nie może do chwili obecnej się z nią pogodzić. Codziennie odwiedza grób męża. Zaprzestała kontaktów towarzyskich. Przeniosła swoje kontakty na grunt rodzinny. Poświęca wiele czasu swoim wnukom, przez co zapomina o swoich problemach wynikających z tragicznej śmierci męża. Córki i najbliższa rodzina powódki odwiedzały ją, kiedy zamieszkała sama, aby w ten sposób umożliwić jej choćby czasowe zapomnienie o zaistniałej sytuacji. Powódka nadal przechowuje szereg przedmiotów należących do męża w tym zakrwawiony jego notatnik, który zwrócono jej po wypadku.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że pozwany prowadził likwidację szkody, którą zgłosiła mu powódka i wypłacił powódce odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej w kwocie 30.000 zł. Wypłata nastąpiła w grudniu 2013r. W sumie powódka uzyskała od pozwanego odszkodowania w łącznej kwocie 83.000 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał, że powództwo w części zasługiwało na uwzględnienie, a mianowicie w zakresie kwoty 20.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 7 sierpnia 2014r.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że powódka jako podstawę prawną swych roszczeń o zadośćuczynienie podawała przepisy art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c. Przepis art. 448 k.c. stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia

pieniężnego za doznaną krzywdę. Stosownie do art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. W myśl art. 24 k.c. ten czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem może żądać zaniechania tego działania, chyba, że nie jest ono bezprawne. W razie dokonania naruszenia może on także żądać, żeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków w szczególności, żeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że dnia 30 maja 2008r. uchwalono ustawę o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116 poz.831), która weszła w życie dnia 8 sierpnia 2008r. Ustawa to wprowadziła przepis art. 446 § 4 k.c. w którym przewidziała możliwość przyznania najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Przepis ten nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie. Ustawodawca nie zawarł wprawdzie w ustawie z dnia 30 maja 2008r. przepisów intertemporalnych, jednakże zasada *lex retro non agit* wyklucza zastosowanie tego przepisu do zdarzeń, które miały miejsce przez jego uchwaleniem.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że powódka domagała się naprawienia krzywdy jakiej doznała w wyniku śmierci osoby bez wątpienia w tym momencie jej najbliższej, jaką był dla niej mąż. Zdaniem Sądu w tej sytuacji koniecznym było dokonanie oceny, czy krzywda, jaka jest efektem śmierci osoby tak bliskiej, może stanowić podstawę do zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c., co wiąże się z oceną, czy czyn powodujący śmierć osoby bliskiej może być uznany za działanie naruszające dobra osobiste powódki. Sąd pierwszej instancji uznał, że możliwym jest oparcie dochodzonego roszczenia o przepisy o dobrach osobistych. Katalog dóbr osobistych wymieniony w treści art. 23 k.c. ma charakter otwarty, zaś rodzina jako związek najbliższych sobie osób, które łączy szczególna więź pokrewieństwa, jest szczególnym dobrem społecznym i podlega konstytucyjnej ochronie prawa. Prawo do życia rodzinnego i utrzymywania szczególnych więzi z mężem stanowi zatem dobro osobiste powódki i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c. Spowodowanie więc poprzez delikt stanu w którym to dobro zostało naruszone poprzez uniemożliwienie jego realizacji, stanowi podstawę dla przyznania stosownego zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. (vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010r. III CZP 76/10, Biul. Sądu Najwyższego 2010/10/11 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010r. IV CSK 307/09 OSNC-ZD 2010/3/91). Odpowiedzialność sprawcy naruszenia dobra osobistego wyrażona w art. 448 k.c. jest odpowiedzialnością deliktową, a zatem wymagane jest występowanie winy po stronie osoby, która dobra osobiste naruszyła (art. 415 k.c.). Sąd odnosząc powyższe rozważania do stanu faktycznego niniejszej sprawy wskazał, że wina sprawcy wypadku w wyniku którego śmierć poniósł mąż powódki nie budzi żadnych wątpliwości w świetle przepisu art. 11 k.p.c. Zawinione spowodowanie śmierci K. K. (2) doprowadziło do unicestwienia niczym dotąd nienaruszonych więzi rodzinnych powódki i jej zmarłego męża i to w sytuacji, kiedy ich niewątpliwie szczęśliwe małżeństwo miało perspektywę wieloletniego i szczęśliwego funkcjonowania.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że w obowiązujących normach prawnych nie sposób znaleźć swoistego remedium, które pomogłoby właściwie i jednolicie określać wysokość należnego zadośćuczynienia. Nie można bowiem w przypadkach takich odnieść się do jakiegokolwiek wzoru, gdyż krzywda nie poddaje się regułom matematyki. W dążeniu do określenia wysokości zadośćuczynienia nie da się uzasadnić stosowania takich kryteriów ocennych, które są właściwe szacowaniu szkód rzeczowych, bowiem ze względu na istotę krzywdy nie da się jej wyliczyć w sposób ścisły. Kwestia wysokości zadośćuczynienia za doznaną krzywdę jest zatem zagadnieniem wysoce skomplikowanym. Przy wyrokowaniu należy posługiwać się bogatą praktyką orzecniczą, która wypracowała najistotniejsze kryteria ocen dotyczących ustalania wysokości zadośćuczynienia. Przy ustalaniu jaka suma jest odpowiednia tytułem zadośćuczynienia należy również uwzględnić potrzebę udzielenia pokrzywdzonemu ekwiwalentu pieniężnego, adekwatnego do jego statusu majątkowego i możliwości podmiotu zobowiązanego do zapłaty, nie może ona być jednak symboliczna i winna dla poszkodowanego przedstawiać wartość niejako satysfakcjonującą i ekonomicznie

odczuwalną. Celem przyznania ochrony w formie majątkowej jest bowiem zrekompensowanie i złagodzenie doznanej krzywdy fizycznej i psychicznej (vide: np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 1978r. IV Cr 99/78 LEX nr 8095, tudzież z dnia 11 kwietnia 2006r. I CSK 159/05 niepubl., z 30 stycznia 2004r. I CK 131/03 OSNCP z 2005r. poz.4, z 29 września 2004r. II CK 531/03 niepubl., z dnia 13 grudnia 2007r. I CSK 384/07 OSP z 2009 poz. 20, z 6 czerwca 2003r. IV KKN 213/01, niepubl., z dnia 28 czerwca 2005r. I CK 7/05 niepubl. oraz wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 grudnia 2006r. VI ACa 567/06 niepubl., Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24 lipca 2008r. I ACa 1150/06, OSAW 2008/4/110, Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 11 stycznia 2007r. I ACa 833/06, niepubl. i Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 24 marca 2011r. IACa 199/11). Zdaniem Sądu ustalając wysokość zadośćuczynienia należało mieć więc na uwadze rozmiar wyrządzonej powódce krzywdy psychicznej, który wynika z faktu, że powódka i jej nieżyjący mąż prawie 22 lata pozostawali w szczęśliwym związku małżeńskim, byli bardzo zgodnym i szanującym się małżeństwem, łączyła ich perspektywa dalszego wieloletniego wspólnego funkcjonowania w tym związku. W ocenie Sądu można też zasadnie przyjąć, że tragiczna śmierć męża powódki nie pozwoliła powódce spełnić oczekiwań i satysfakcji z życia do końca swych dni w szczęśliwej rodzinie. Potwierdza to stan psychiki powódki jaki zaistniał po śmierci męża. Nie można też pominąć faktu, że od tragicznego dla powódki zdarzenia upłynęło już ponad osiem lat i w chwili obecnej nie istnieją już trwale i negatywne skutki w psychice powódki, poza normalnym uczuciem żalu związanym ze śmiercią każdej bliskiej osoby. W konsekwencji Sąd biorąc pod uwagę powyższe argumenty uznał, że odpowiednią sumą tytułem zadośćuczynienia będzie kwota 20.000 zł.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji brak jest podstaw do uznania zasadności roszczenia odsetkowego od momentu wskazanego przez powódkę. Wysokość zadośćuczynienia ustala Sąd, a zatem odsetki, które mają charakter waloryzacyjny płatne są od dnia wyrokowania.

Sąd pierwszej instancji orzeczenie o kosztach uzasadnił art. 100 k.p.c., który stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Powódka przegrała proces w 3/4 częściach swego żądania i w tej sytuacji Sąd nałożył koszty na powódkę w 3/4 częściach i na pozwanego w 1/4 części.

Powódka korzystała z częściowego zwolnienia od kosztów sądowych, uiściła część opłaty sądowej - kwotę 2.000 zł z opłaty, której wysokość wynosiła 4.000 zł, a zatem obciąża ją obowiązek zwrotu Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w Poznaniu pozostałej części opłaty sądowej w kwocie 2.000 zł, co znajduje uzasadnienie w treści przepisu art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Koszty zastępstwa procesowego stron wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa ustalone zostały na kwotę 3.617 zł i to w oparciu o § 2 i § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U.z 2013r., poz.490). Po rozliczeniu tych kosztów, zgodnie ze wskazaną powyżej zasadą, powódka zwraca pozwanemu kwotę 808,50 zł. Pozwany zwraca powódce 1.000 zł obciążającej go opłaty sądowej, oraz 1/4 część kosztów zastępstwa procesowego, to jest kwotę 904,25 zł, łącznie kwotę 1.904,25 zł, zaś powódka zwraca pozwanemu kwotę 2.712,75 zł, stanowiącą 3/4 części kosztów zastępstwa procesowego (2.712,25 zł – 1.904,25 zł = 808,50 zł).

Apelacje od powyższego wyroku wniosły obie strony niniejszego postępowania.

Powódka K. K. (1) zaskarżyła wyrok w części, a mianowicie w zakresie w jakim oddalono powództwo co do kwoty 60.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 18 lutego 2014r. do dnia zapłaty oraz co do odsetek ustawowych od kwoty 20.000 zł od dnia 18 lutego 2014r. do dnia 6 sierpnia 2014r. Powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki dalszej kwoty 60.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 lutego 2014r. do dnia zapłaty i odsetek ustawowych od kwoty 20.000 zł od dnia 18 lutego 2014r. do 6 sierpnia 2014r. oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu w tym kosztów za I i II instancję według norm przepisanych.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. zaskarżył wyrok w całości (winno być w części w zakresie w jakim powództwo uwzględniono i postanowienie o kosztach procesu) domagając się oddalenia powództwa w całości (winno być zmiany wyroku w zaskarżonej części i oddalenia powództwa) oraz zwrot kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje. Ewentualnie pozwany wniósł o uchylenie

zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Pozwany w odpowiedzi na apelację powódki wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja powódki w części zasługiwała na uwzględnienie, apelacja pozwanego w całości została oddalona.

Ponieważ apelacja pozwanego jest dalej idącym środkiem odwoławczym Sąd Apelacyjny w pierwszej kolejności rozważył zasadność zarzutów w niej przytoczonych.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 7 sierpnia 2014r. II CSK 552/13 wskazał, że ustawa z dnia 30 maja 2008r. o zmianie kodeksu cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2008, Nr 116, poz. 731) dodała z dniem 3 sierpnia 2008r. do art. 446 k.c. kolejny § 4 przewidujący, że sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę wynikającą ze śmierci osoby bliskiej; przepis ten znajduje zastosowanie do zdarzeń zaistniałych po jego wejściu w życie, co zrodziło istotne praktycznie i wywołujące kontrowersje w doktrynie i judykaturze zagadnienie uprawnień najbliższych członków rodziny osób zmarłych w wyniku czynów niedozwolonych przed dniem 3 sierpnia 2008r. do zrekompensowania krzywdy wywołanej tym zgonem; ostatecznie w orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtowało się jednolite stanowisko zgodnie z którym, najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną przed dniem 3 sierpnia 2008r. krzywdę, stanowiącą następstwo naruszenia deliktem dobra osobistego w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie czy też szczególnej więzi rodzinnej ze zmarłym, której zerwanie powoduje ból, cierpienia psychiczne, poczucie krzywdy i osamotnienia (vide: uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010r. III CZP 76/10, OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 42, z dnia 13 lipca 2011r. III CZP 32/11 OSNC 2012, nr 1, poz. 10, z dnia 7 listopada 2012r. III CZP 67/12 OSNC 2013, nr 4, poz. 45, z dnia 20 grudnia 2012r. III CZP 93/12, OSNC 2013, nr 7-8, poz. 84 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010r. II CSK 248/10 i z dnia 11 maja 2011r. I CSK 621/10). Również w wyroku z dnia 4 lipca 2014r. II CSK 621/13 (LEX nr 1491132) Sąd Najwyższy wskazał, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej - także przed znowelizowaniem art. 446 k.c. przez dodanie w nim § 4 stanowiącego wyraźną podstawę roszczenia o zadośćuczynienie - mogło prowadzić do naruszenia dóbr osobistych najbliższych członków jego rodziny, co uzasadnia przyznanie im zadośćuczynienia. Takie stanowisko zajął też Sąd Najwyższy w wyrokach z 14 stycznia 2010r. IV CSK 307/09 i z 15 marca 2012r. I CSK 314/11 (nie publ.). Wszystkie sprawy w których zapadły wskazane wyżej orzeczenia toczyły się przeciwko ubezpieczycielom, których odpowiedzialność za szkodę spowodowaną ruchem pojazdów ma wprawdzie podstawę w umowie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zawartej przez sprawcę szkody oraz w art. 34 ustawy z 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.), ale w uzasadnieniu postanowienia siedmiu sędziów z 24 lutego 2006r. III CZP 91/05 (nie publ.) Sąd Najwyższy wyjaśnił już, że odpowiedzialność ubezpieczyciela sięga tak daleko (z ograniczeniami dotyczącymi zapłaty jako rodzaju świadczenia i sumy gwarancyjnej) jak odpowiedzialność cywilna ubezpieczonego, jej wtórny charakter nie przeszkadza jednak wystąpieniu poszkodowanego bezpośrednio przeciw ubezpieczycielowi (actio directa), ustalenie zakresu jego zobowiązania wymaga ustalenia wpierw zakresu świadczeń do których zobowiązany jest ubezpieczający lub inna osoba wyrządzająca szkodę objętą ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej. Także w postanowieniu z dnia 27 czerwca 2014r. III CZP 2/14 (LEX nr 1540025) Sąd Najwyższy uznał, że za krzywdę powstałą wskutek śmierci poszkodowanego spowodowanej czynem niedozwolonym przed dniem 3 sierpnia 2008r. najbliższemu członkowi rodziny przysługuje zadośćuczynienie na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. W świetle utrwalonego stanowiska Sądu Najwyższego wyrażanego m.in. w w/w orzeczeniach, aprobowanych w pełni przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu w niniejszym składzie, zarzut pozwanego dotyczący naruszenia przez Sąd pierwszej instancji prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 448 k.c. w związku z art. 23 k.c. i art. 24 § 1 k.c. był chybiony.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie ma wątpliwości co do tego, że więź rodzinna stanowi dobro osobiste (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2014r. V CSK 320/13 LEX nr 143645). Podkreślić dodatkowo należy, że w art. 34 w/w ustawy z 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych mowa jest o odszkodowaniu, a nie o zadośćuczynieniu, którego to roszczenia dochodzi powódka w niniejszej sprawie. Biorąc powyższe pod rozwagę apelację pozwanego, stosownie do art. 385 k.p.c., oddalono.

Z kolei apelacja powódki w części zasługiwała na uwzględnienie. Rację ma skarżąca zarzucając w apelacji, że Sąd pierwszej instancji ustalił należne jej zadośćuczynienie w rażąco niskiej wysokości. Nie ma wątpliwości, że powódka na skutek nagłej, niespodziewanej śmierci męża z którym przez 22 lata pozostawała w szczęśliwym związku małżeńskim doznała krzywdy. Powódka pomimo, że śmierć K. K. (2) nastąpiła w dniu 31 marca 2004r., a więc ponad dziesięć lat temu, nadal codziennie chodzi na grób męża, nie związała się z innym mężczyzną. K. K. (1) po śmierci męża nie uczestniczyła już w zabawach, S. spędza sama w domu chociaż w trakcie związku małżeńskiego często chodziła z mężem na zabawy. K. K. (4) utraciła osobę z którą dzieliła zarówno wolny czas jak i wspólne zainteresowanie w postaci muzykowania. Od śmierci męża jest osobą bardziej zamkniętą w sobie. Powódka pamięta o zmarłym, z okazji jego urodzin czy imienin zamawia msze święte, przechowuje przedmioty, które mąż miał w chwili zdarzenia, zdjęcia zmarłego ustawione są na meblach. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w wyrokach z 3 czerwca 2011r. III CSK 279/10 (LEX nr 898254) oraz z 27 listopada 2014r. IV CSK 112/14 (LEX nr 1604651), że na rozmiar zadośćuczynienia w zasadzie nie ma wpływ status materialny poszkodowanego. Biorąc powyższe pod rozwagę jak również ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji dotyczące krzywdy doznanej przez powódkę na skutek tragicznej śmierci męża, Sąd Apelacyjny uznał, że kwotą adekwatną do rozmiaru doznanej krzywdy będzie 60.000 zł. Powyższe skutkowało, stosownie do art. 386 § 1 k.p.c., zmianą zaskarżonego wyroku w punkcie 2 i zasądzeniem dodatkowo od pozwanego na rzecz powódki kwoty 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Powódka w apelacji domagała się nadto zmiany wyroku w zakresie ustalenia daty wymagalności roszczenia o zadośćuczynienie. Zdaniem powódki odsetki od przyznanego jej zadośćuczynienia winny być przyznane od dnia 18 lutego 2014r. tj. od daty zgłoszenia szkody pozwanemu. Jednakże powódka do akt niniejszej sprawy nie załączyła odpisu wezwania pozwanego do dobrowolnego spełnienia roszczenia w kwocie 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia czy też odpisu pisma w którym ubezpieczycielowi zgłoszono tą szkodę. Powódka do pozwu dołączyła wyłącznie odpis doręczenia pozwanemu w dniu 17 stycznia 2014r. pisma zawierającego roszczenia m.in. powódki (vide: k. 17 akt sprawy). Jednakże z odpisu dowodu doręczenia nie wynika z jakiego tytułu powódka zgłosiła roszczenie, a przede wszystkim na jaką wysokość ono opiewało. Stąd Sąd Apelacyjny przyznał odsetki ustawowe od zadośćuczynienia od daty doręczenia pozwanemu odpisu pozwu wraz z załącznikami, co miało miejsce w dniu 19 maja 2014r. (vide: zwrotne potwierdzenie odbioru - k. 50 akt). Powyższe uznanie skutkowało zmianą wyroku i zasądzeniem odsetek ustawowych od kwoty 20.000 zł od dnia 19 maja 2014r. do 6 sierpnia 2014r. oraz odsetek ustawowych od kwoty 40.000 zł od dnia 19 maja 2014r. do dnia zapłaty.

Ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji, jako znajdujące uzasadnienie w materiale zgromadzonym w aktach niniejszej sprawy, Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne. Wnioski płynące z tych ustaleń Sąd Apelacyjny aprobuje z wyłączeniem:

- 1) wysokości należnego powódce zadośćuczynienia,
- 2) że art. 446 § 4 k.c. obowiązuje od dnia 8 sierpnia 2008r., gdyż przepis ten został dodany przez art. 1 pkt 3 cyt. ustawy z dnia 30 maja 2008r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, zmieniającej ustawę z dniem 3 sierpnia 2008r. (art. 5 cyt. ustawy),
- 3) że na rozmiar zadośćuczynienia wpływ ma status materialny poszkodowanego.

W pozostałym zakresie apelację powódki, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalono.

Konsekwencją zmiany wyroku była też zmiana postanowienia o kosztach procesu, o których orzeczono zgodnie z art. 100 k.p.c. rozdzielając koszty stosunkowo między stronami. Powódka wygrała proces w 75%, na jej koszty składały się opłata od pozwu - 2.000 zł, koszty zastępstwa procesowego wraz z opłatą od pełnomocnictwa wynoszące 3.617 zł. Koszty powódki łącznie wyniosły 5.617 zł. Koszty pozwanego wyniosły 3.617 zł obejmując koszty zastępstwa procesowego wraz z opłatą od pełnomocnictwa. Ponieważ powódka wygrała spór w 75% należałby jej się od pozwanego zwrot kwoty 4.213 zł ($5.617 \text{ zł} \times 75\%$). Z kolei pozwanemu z uwagi na wygranie procesu w 25% należałby się od powódki zwrot kwoty 905 zł ($3.617 \text{ zł} \times 25\%$) przy czym wynagrodzenie pełnomocników stron ustalono stosownie do § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. 2013.490). Stąd po dokonanych obrachunku ($4.213 - 905$) zasądzono od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3.308 zł i nakazano ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sąd Okręgowy w Poznaniu kwotę 1.500 zł stanowiącą 75% nieuiszczonej przez powódkę opłaty od pozwu od zapłacenia której powódka była zwolniona.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w myśl art. 100 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 6 punkt 6 w związku z § 12 ustęp 1 punkt 2 w/w rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu rozdzielając je stosunkowo między stronami. Powódka wygrała apelację w 70%, jej koszty wyniosły łącznie 5.761 zł (3.061 zł - opłata od apelacji, 2.700 zł - wynagrodzenie pełnomocnika procesowego). Koszty pozwanego wyniosły 2.700 zł stanowiąc wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym. Stąd w wyniku stosunkowego rozdzielenia kosztów między stronami zasądzono od pozwanego na rzecz powódki kwotę 4.320 zł.

/-/SSA M. Głowacka /-/ SSA R. Stachowiak /-/ SSA M. Tomaszewski